

Kicsi világ

2 × 45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, ének-zene, testnevelés, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

A tavaszvárás örömét előbb a versekhez kapcsolódó mozgásokkal fejezhetik ki a gyerekek, majd megismerkedhetnek Blanka világával, és megalkothatják a sajátjukat is költői képekből vagy éppen színekből.

Áttekintő vázlat

2.1 Süss fel nap	45 perc
2.1a Süss fel nap	15 perc
2.1b Télűző	20 perc
2.1c Tavasz-ébresztő	10 perc
2.2 Kicsi világ	45 perc
2.2a Kicsi világ	5–10 perc
2.2b Blanka birodalma	35–40 perc
Összesen:	2 × 45 perc

Előkészületek

Az első óra mozgásaihoz nagyobb térre van szükség, ezért alapos teremrendezést kíván, vagy ha van rá lehetőség, tarthatjuk a tornateremben is.

2. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Naphívogató – magyar népi mondókák
Bertóti Johanna: *Télűző*
Csanádi Imre: *Tavasz-ébresztő* – online
Miklya Zolt: *Kicsi világ*
Balázs Imre József: *Blanka birodalma*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Füzet, íróeszköz
- Internet, projektor, hangfal

Papír, olló (fésű, kefe)
Rajzlap, rajz- és/vagy festőeszközök

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Süss fel nap

2.1a Süss fel nap

Olvassuk el és tanuljuk meg énekelni a *Nyisd ki, Isten, kiskapudat...* kezdetű naphívogató mondókát, amiben egy hangfelvétel segít (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

A *Süss ki, meleg, ház alá...* kezdetű naphívogató mondókát is énekelhetjük a fenti dallam nyomán (dallamtranszformációval), illetve egy másik változatot is meghallgathatunk hozzá (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek kövessék testmozgással a versek sorait, így éljék át a tavasz változásait.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mondókázás, énektanulás
Énekes kapusjáték, mimes-mozgásos játék
Versolvasás, szógyűjtés
Fogójáték
Ütemező olvasás
Mozgásos játékok

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Papír, olló (fésű, kefe)

A dalt énekelve a gyerekekkel először játszunk az ismerős kapusjátékot: ketten kaput tartanak, a többiek kézen fogva haladnak át a kapu alatt, amely a dal utolsó soránál lecsapódik két gyerek között, „foglyul ejtve” őket mint új párt, akik az új kapusok lesznek.

A naphívogató mondókákra játszhatunk mozgásos játékot is. A gyerekek álljanak körbe, fogják meg (alsó tartásban) egymás kezét, majd végezzék az alábbi mozgásokat:

„Nyisd ki, Isten, kiskapudat” – kapunyitás: összefogott kezeket magasra emeljük, boltívszerűen,
„hadd lássam meg szép napodat!” – arc égbolt felé fordul, mintha napfürdőzőnénk,
„Süss fel, nap, fényes nap!” – kezek magastartásban, ujjak széttárva, mintha napsugarak lennének,
„Kertek alatt a ludaim megfagynak” – karokat behajlítjuk, szorosan a testhez zárjuk,
„Süss ki, meleg, ház alá” – magasra emelt kezünkön kitarjuk az ujjainkat, és ritmusosan mozgatjuk, a napsugárzást imitálva,
„búj be, hideg, föld alá!” – összekucorodunk, „bebújunk” a föld alá,
„Süss ki, süss ki” – felemelkedünk, magasba nyújtózunk,
„Isten napocskája!” – mutatjuk a napsugárzást, mint az első sornál, de intenzívebben.

2.1b Télűző

20
perc

Olvassuk el Bertóti Johanna *Télűző* című versét, majd próbáljuk elmondani csúfolóként az első két versszakot, mintha tényleg kicsúfolná, és ezzel űzné el a telet. Majd következhet az ujjongó harmadik szakasz.

Kérjük meg a gyerekeket, hogy gyűjtsék ki azokat a szavakat, amelyekkel a költő a telet jellemzi.

Mutassuk meg, milyen a lomha, a bágyadt, a morgós, a zordon! Gyűjtsünk még hasonló jelentésű szavakat, és azokat is játszunk el!

Mi a különbség a futás és az iramodás között? Mutassuk meg ezt is!

Játsszunk télkergetőt!

A gyerekek sorakozzanak fel a terem végében egy vonalban! A terem közepére álljon egy vállalkozó gyerek, ő lesz a tél. A többiek mondják csúfolódva Bertóti Johanna versének első két szakaszát. Az utolsó mondatnál iramodjanak meg, és próbálják elkapni a telet! Ha a tél hamarabb ér a tornaterem túlsó végéhez, és megérinti azt, akkor bizony ő győzött, és még marad egy kicsit. Ha sikerült elkapni, akkor örömeikként mondikálhatják a gyerekek a vers harmadik szakaszát.

JEGYZETEIM

2.1c Tavasz-ébresztő

10
perc

Olvassuk fel [Csanádi Imre Tavasz-ébresztő](#) című versét (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és mondogassuk felelgetve, ütemesen úgy, hogy minden sort egy ütemnek tekintünk. A főhangsúly így a sorok elejére esik, ahol koppanthatunk is egyet:

Ébredj, új tavasz,
jégtörő, sugaras,
gallyat gombosító,
rügyet rojtosító,
mindenféle madarakat
víg versre tanító.

A vershez mozgásokat párosíthatunk, és a víg verset játék közben meg is tanulhatják a gyerekek:

- Jégtörés/sótörés: két gyerek a karjával egymásnak háttal összekapaszkodik, az egyik meghajol derékban, ezzel felemelve a földről a társát, majd fordítva.
- Gombosítás: ing, kabát ki- és begombolása, akár versenyszerűen, időre, vagy lépegetés a mutató- és hüvelykujjunkkal a gombjainkon le és fel.
- Rojtosítás: rojtnyírás papírból vagy szőnyegrojt fésülése.

2.2 Kicsi világ

2.2a Kicsi világ

5-10
perc

Olvassuk el [Miklya Zsolt Kicsi világ](#) című versét, majd hallgassuk meg a Paulik Családi Zenekar előadásában (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Kísérjük mozgással is a verset/dalt:

- Guggoljunk le, húzódjunk egészen kicsire össze,
- berzenkedjünk, vagyis borzongjunk a nyirkos hidegben,
- tartsuk az arcunkat az eső felé,
- majd emelkedjünk fel és nyújtózzunk ki, mint a kikelet (keljünk ki a gubózásból).

Mozgás közben dúdolhatjuk a dalt, és ha a gyerekeknek van hozzá kedve, meg is tanulhatjuk.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek azonosuljanak a versek világképével, majd írják vagy rajzolják le a saját világukat.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versolvasás, dalhallgatás
Mozgásos, dúdoló kíséret, daltanulás
Vers olvasása, értelmezése, csoportosítás
Saját világ építése: kreatív írás vagy rajz/festés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, rajz- és/vagy festőeszközök

JEGYZETEIM

2.2b Blanka birodalma

Olvassuk el **Balázs Imre József Blanka birodalma** című versét! Mi minden van Blanka birodalmában? Melyik versszak a legjellemzőbb most? Keressünk a tavaszhoz illő sorokat a versben!

Blanka kincsei között vannak olyanok, amelyek kézzel megfoghatók, és amelyek nem. Gyűjtsük ki ebbe a két csoportba a kincseket úgy, hogy két külön csomagolópapírra írjuk a megnevezésüket! Majd minden gyerek írjon mind a két csoporthoz olyan dolgot, amelyet szívesen látna a saját világában!

Ezután alkossunk közösen verset a költőhöz hasonlóan! A vers a „Megmondhatok valamit?” sorral induljon, amihez mindenki fűzzön egy-egy saját mondatot!

Végül a gyerekek választhatnak két kreatív feladat közül:

- megírják saját világversüket (pl. Lackó birodalma, Betti birodalma stb.) vagy
- lerajzolják, lefestik azt.

Vedd figyelembe!

A versírást választókkal ritmizálhatjuk a verset, és megfigyelhetjük a rímeket is. A rímjáték lényege: páros rímekről van szó, és a rímzavak legtöbb esetben nagyon hasonlítanak egymáshoz (három szótag, azonos magánhangzók és toldalékok):

<u>M</u> egmondhatok <u>v</u> alamit?	a
<u>Sz</u> ínes rétet, <u>t</u> avaszit,	a
<u>K</u> önnnyű záport, <u>s</u> zivárványt,	b
<u>Z</u> öld ruhában <u>k</u> irálylányt.	b

